

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie przewiduje nowelizację rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890 oraz z 2022 r. poz. 1872), zwanego dalej „nowelizowanym rozporządzeniem”, które zostało wydane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 68 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, z późn. zm.).

Konieczność wprowadzenia zmian w nowelizowanym rozporządzeniu wynika z potrzeby uspoźnienia wymagań dotyczących kształcenia na studiach przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela z wymaganiami dotyczącymi kwalifikacji osób zatrudnianych na stanowiskach nauczycieli określonymi w procedowanym równolegle projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, do wydania którego upoważnia art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2023 r. poz. 984 i 1234).

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym kształcenie na studiach przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, w tym nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciela praktycznej nauki zawodu oraz nauczyciela przedmiotu (w tym języka regionalnego), jest prowadzone w cyklu pięcioletnim, tj. na studiach pierwszego i drugiego stopnia (łącznie) lub jednolitych studiach magisterskich (część I ust. 1.4 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia).

W projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, analogicznie do rozwiązań wynikających z obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz. U. z 2020 r. poz. 1289 oraz z 2022 r. poz. 1769) przyjęto, że kwalifikacje do nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz praktycznej nauki zawodu będą miały osoby, które ukończyły studia na dowolnym poziomie (a zatem również te, które ukończyły wyłącznie studia pierwszego stopnia) i posiadają przygotowanie pedagogiczne. Takie określenie wymagań kwalifikacyjnych wynika ze specyfiki uzyskiwania kwalifikacji przez osoby zatrudniane w tych grupach nauczycieli. Wielu spośród nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczycieli praktycznej nauki zawodu pierwotnie kształciło się na studiach innych niż studia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela, i nie ukończyło studiów w cyklu pięcioletnim, lecz np. jedynie studia pierwszego stopnia. W trakcie pracy zawodowej, będąc

fachowcami w swoim zawodzie, często są zatrudniani na stanowisku nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych lub nauczyciela praktycznej nauki zawodu i kontynuują kształcenie mające na celu uzupełnienie przygotowania pedagogicznego. Z przepisów nowelizowanego rozporządzenia wynika możliwość uzyskania przez te osoby przygotowania pedagogicznego na studiach podyplomowych. Kształcenie na studiach podyplomowych przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela może być prowadzone w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego (składających się łącznie na przygotowanie pedagogiczne) do nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu dla absolwentów studiów co najmniej pierwszego stopnia (część I ust. 2.7 pkt 2 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia).

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli przewiduje również, że kwalifikacje do nauczania języka regionalnego posiadają osoby, które uzyskały merytoryczne przygotowanie do nauczania języka regionalnego po ukończeniu studiów w tym zakresie na dowolnym poziomie (w tym studiów pierwszego stopnia). Takie rozwiązanie stanowi realizację postulatu sformułowanego w dezyderacie nr 2 Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie edukacji kaszubskiej, uchwalonego na posiedzeniu tej komisji w dniu 17 maja 2021 r.

Z uwagi na powyższe niezbędne jest wprowadzenie w nowelizowanym rozporządzeniu takich zmian, które umożliwią uczelniom prowadzenie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych, nauczyciela praktycznej nauki zawodu i nauczyciela języka regionalnego na każdym poziomie studiów, a nie jak dotychczas wyłącznie w cyklu pięcioletnim.

Ponadto, mając na uwadze fakt, że osoby zatrudniane na stanowiskach nauczycieli uzyskiwały wykształcenie wyższe w różnym czasie, różnym zakresie i pod rządami różnych przepisów dotyczących wymaganych kwalifikacji, jak i przepisów dotyczących kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, w projekcie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli, jako jedno z wymagań umożliwiających uzyskanie kwalifikacji do wykonywania tego zawodu przewiduje się ukończenie studiów podyplomowych. Z uwagi na powyższe niezbędne jest wprowadzenie w nowelizowanym rozporządzeniu zmian umożliwiających prowadzenie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela na studiach podyplomowych w tym samym zakresie.

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się wprowadzenie zmian w załączniku nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia, stanowiącym standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, który ma zastosowanie do kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela przedmiotu, nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych, nauczyciela praktycznej nauki zawodu, nauczyciela prowadzącego zajęcia i nauczyciela psychologa. Proponuje się, aby projektowane zmiany objęły rozwiązania w zakresie wymagań ogólnych dotyczących sposobu organizacji kształcenia realizowanego na studiach (część I ust. 1.4 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia) i studiach podyplomowych (część I ust. 2.7 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia).

Zmiany proponowane w części I ust. 1.4 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia polegają na uszczegółowieniu rozwiązań umożliwiających uczelniom prowadzenie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciela praktycznej nauki zawodu (pkt 3) oraz nauczyciela języka regionalnego (pkt 1) na każdym z poziomów studiów, co będzie stanowiło wyjątek od wymogu kształcenia na studiach w cyklu pięcioletnim. Kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela w pozostałym zakresie, w tym zawodu nauczyciela przedmiotu lub prowadzącego zajęcia inne niż język regionalny (pkt 1) oraz nauczyciela psychologa (pkt 2), będzie prowadzone – tak jak dotychczas – na studiach pierwszego i drugiego stopnia (łącznie) lub jednolitych studiach magisterskich.

Zmiany proponowane w części I ust. 2.7 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia polegają na rozszerzeniu zakresu rozwiązań umożliwiających prowadzenie studiów podyplomowych przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela o studia podyplomowe w zakresie:

- 1) przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć dla nieposiadających tego przygotowania absolwentów:
  - a) studiów drugiego stopnia rozpoczętych przed rokiem akademickim 2019/2020 na kierunku studiów, których program określał efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie nauczanego przedmiotu lub treści prowadzonych zajęć (pkt 1 lit. b),
  - b) studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich w zakresie języka regionalnego na kierunku studiów, których program określał efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści

nauczania określone w podstawie programowej tego języka (pkt 1 lit. c),

- c) studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich na kierunku studiów, których program nie określał efektów uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujących treści nauczania określone w podstawie programowej języka obcego nowożytnego, a którzy legitymują się znajomością tego języka odpowiednią do wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela i potwierdzoną zgodnie z tymi przepisami lub ukończyli studia w państwie, w którym językiem urzędowym jest ten język – do nauczania języka obcego (pkt 6);
- 2) przygotowania merytorycznego, psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego dla absolwentów:
    - a) jednolitych studiów magisterskich na kierunku studiów, których program określał efekty uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujące treści nauczania odpowiadające wymaganiom ogólnym określonym w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie nauczanego przedmiotu lub treści prowadzonych zajęć – w przypadku nauczyciela przedmiotu lub nauczyciela prowadzącego zajęcia (pkt 3 lit. a),
    - b) studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich na kierunku studiów, których program nie określał efektów uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujących treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia w danym zawodzie w zakresie nauczanego przedmiotu lub treści prowadzonych zajęć – w przypadku nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych lub nauczyciela praktycznej nauki zawodu (pkt 3 lit. b);
  - 3) przygotowania merytorycznego i dydaktycznego do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć dla posiadających przygotowanie merytoryczne, psychologiczno-pedagogiczne, w zakresie podstaw dydaktyki i emisji głosu oraz przygotowanie dydaktyczne do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć absolwentów:
    - a) studiów pierwszego stopnia, studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich na kierunku studiów, których program nie określał efektów uczenia się w kategoriach wiedzy i umiejętności obejmujących treści nauczania określone w podstawie programowej kształcenia w danym zawodzie w zakresie nauczanego

przedmiotu lub treści prowadzonych zajęć (pkt 4 lit. b),

- b) studiów pierwszego stopnia lub studiów drugiego stopnia prowadzonych zgodnie z wymaganiami dotyczącymi kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. poz. 131), rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. poz. 2110) albo rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 września 2003 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz. U. poz. 1655) na kierunku studiów, których program obejmował wymagania odpowiadające wymaganiom ogólnym określonym w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie nauczanego przedmiotu lub treści prowadzonych zajęć (pkt 4 lit. c).

Wymagania dotyczące kształcenia na studiach podyplomowych przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w pozostałym zakresie określono w sposób analogiczny do obowiązujących obecnie rozwiązań (ust. 2.7 pkt 1 lit. a, pkt 4 lit. a i pkt 5).

Ponadto, ze względu na fakt, że terminologia używana w ust. 1.4 oraz ust. 2.7 części I załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia, w zakresie, w jakim odwołuje się do „podstawy programowej przedmiotu nauczania” czy „wszystkich wymagań”, jest niespójna z terminologią używaną w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900), konieczne jest jej dostosowanie do przepisów tej ustawy. W związku z powyższym określenie „podstawa programowa przedmiotu nauczania” proponuje się zastąpić określeniami „podstawa programowa kształcenia ogólnego” i „podstawa programowa kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego” zdefiniowanymi w art. 4 pkt 24 i 25 tej ustawy, a określenie „wszystkie wymagania” – określeniem „treści nauczania”.

Proponuje się, aby znowelizowany standard kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela w zakresie dotyczącym kształcenia na studiach przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciela praktycznej nauki zawodu (część I ust. 1.4 pkt 3 załącznika nr 1 do nowelizowanego rozporządzenia) miał zastosowanie do kształcenia począwszy od cyklu kształcenia rozpoczynającego się od roku akademickiego 2024/2025. Wprowadzenie możliwości kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela teoretycznych przedmiotów zawodowych i nauczyciela praktycznej nauki zawodu na każdym poziomie

studiów (w tym tylko na studiach pierwszego stopnia albo tylko na studiach drugiego stopnia), będzie wymagało ze strony uczelni dostosowania programów studiów pierwszego i drugiego stopnia w taki sposób, aby program studiów dla każdego z tych poziomów uwzględniał wszystkie efekty uczenia się w zakresie przygotowania pedagogicznego. Nie zachodzi natomiast konieczność dostosowania programów studiów w zakresie kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela języka regionalnego, ponieważ studia takie są prowadzone tylko w Uniwersytecie Gdańskim i jedynie na poziomie studiów pierwszego stopnia (kierunek „etnofilologia kaszubska”); z powodu braku kandydatów studia drugiego stopnia nie były i nie są prowadzone.

Proponuje się, aby projektowane rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 października 2023 r. Termin ten jest związany z planowanym wejściem w życie z dniem 1 września 2023 r. procedowanego równoległe rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

Należy wskazać, że brak jest możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do wydania projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowane rozporządzenie nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowane rozporządzenie nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane rozporządzenie nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projektowane rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.